

Stručni osvrt na odjevnu komponentu svečanog koncerta

FA Zagreb Markovac

„Okolo škrinje nevjestine“

održanog 14. 06. 2015. u KD V. Lisinski, s početkom u 19:30 sati

Pred punom velikom dvoranom počeo je svečani koncert povodom 70 godina rada ansambla te 25 godina umjetničkog rada Gordana Vrankovečkog, upečatljivom slikom i pjesmom „Ajde dida, ajde de“ u izvedbi svih sudionika, dakle ansambla te veteranske skupine. Najava voditelja ostavila me u nedoumici jer je pročitano sve iz programske knjižice, a nije rečeno ništa o radu ansambla prvih 45 godina, jednako tako izostavljeno je spomenuti činjenicu kako prije 70 godina nije postajao ansambl Zagreb Markovac, nego samo Zagreb te kako je došlo do te sinergije. Ovim putem zahvaljujem upravi ansambla koja mi je, kao i lani, dodijelila mjesto iz kojeg sam adekvatno mogla pratiti detalje i rješenja vezana za odjevnu komponentu programa.

Unatoč imponzantnom broju izvođača prikazanog u spomenutoj izvedbi, u prvom redu bole su oči nošnje dviju sviračica, koje su bile neusklađenih duljina donjih rubova ruha kao i neusklađenih duljina sukanja i pregača. Zaista šteta, jer kao što uvijek volim naglašavati za prvu točku bi se trebalo pomno pripremiti, pogotovo kad je riječ o glazbenicima koji će zasigurno odraditi čitav prvi dio programa izgledajući upravo tako kako su izašli na prvu točku.

Usljedila je točka „Svi mi vele da te tvoji žene“, u kojoj su plesačice bile uredne, sa precizno složenim oglavljinama, uglačanim faldama te većinom usklađenih donjih rubova. Odstupanja koja su se pojavljivala u granicama su tolerancije, osim u dva slučaja ali ukoliko uzmemo da se radi o nošnji koja je zadignuta odnosno „potkasana“ mogu reći da su veteranke bile izvrsne, za razliku od njih, kod veterana se u nekim slučajevima premalo pažnje obratilo na duljine košulja pa su tako neki bili evidentno predugi i jednako tako nije se dovoljno vodilo računa o dodjeli nošnji u skladu s proporcijama. Pojedinci su zaista bili u preuskim košuljama, pa obzirom da se radi o sceni, predlažem idući puta možda malo bolje razmisliti koji tip nošnje kojoj skupini dodijeliti jer kao što može sakriti, nošnja može i istaknuti puno toga što nije scenično.

„Svi svatovi, bili golubovi“ Fragment svadbenog običaja iz Baranje, vrlo zahtjevna i dinamična točka uslijedila je na programu, plesačice i plesači bili su vrlo uredno odjeveni u primjerke koje zaista rijetko možemo vidjeti na sceni, pa nas samim time ne mogu ostaviti ravnodušnima. Svaka čast kolegama na ogromnom trudnom i angažmanu, jer ova kostimografija je više nego zahtjevna za nabaviti a pogotovo za odjenuti. S obzirom da sam i sama imala prilike izvoditi istu u svom plesačkom stažu, dilema koja me muči jest jesu li upravo te svečane nošnje doprinijele smanjenom intenzitetu izvođenja? Kako god, na samom kraju točke slika nije bila ni približno dobra kao na početku, pogotovo u slučaju mladenke kojoj se nošnja produžila i „izvisila“ u desnu stranu, pa bi trebalo razmisliti o tome da nošnja mora biti u funkciji plesa, ukoliko nije onda mora biti konzistentna od početka do kraja točke.

„Kad zapivam niz kuprešku stranu“ iduća je u nizu točaka koja me oduševila svojom kostimografijom, djevojke su bile vrlo uredne, usklađenih duljina, raznolikih i urednih oglavlja, primjerenog nakita. Momci također uredni i lijepo odjeveni, iako su jednome hlače ipak bile malo preuske a drugi je zaboravio odjenuti prsluk.

„Lipa moja ledino zelena“ koreografija pjesama i plesova iz Donjeg Jelenja bila je uredno i korektno odjevena ali nekako je cjelokupno sve odisalo nesigurnošću. U budućnosti bi trebalo obratiti pažnju da košulje momaka budu urednije uvučene u hlače, a kod djevojaka učvrstiti nošnje i detalje zihericama kako se ne bi otkopčavale pri intenzivnijem plesanju.

„Stožnjevečki gosti“ bili su standardno dobro usklađeni u donjim dijelovima kod djevojaka, iako je bilo manjih odstupanja između pregača i sukanja pojedinih. Oglavlja djevojaka bila su uredno složena, muški dio ansambla bio je primjeren i uredan.

Tamburaši su nam se predstavili glazbenim intermezzom „Bratinečki muzikaši“. Odlična i nadahnuta svirka popraćena je i dobro zamišljenom odjevnom komponentnom, no primjetnim malim nesuglasicama u realizaciji, gdje se osim spomenutih neusklađenih dviju tamburašica moglo zamijetiti da frizure pojedinih svirača nisu u skladu s tradicijskim obrascima kao i da trojca violinista nemaju dobro raspoređene košulje s obzirom na duljine.

„Dobro leto Bog Vam daj“, draganičke pjesme i plesovi, odjevno zamišljeno vrlo raznoliko, prikazana su dva tipa ženskih nošnji, svaki od njih u dvije varijante, posebice mi se svidjela zimska varijanta „krvave“ nošnje u kombinaciji s čizmama. Uz bogatstvo varijanti, primjetna je bila raznolikost u duljinama nošnji, pogotovo razlika u duljini između crvenih i bijelih, koje iako su korišteni tipovi nošnji nakon II. svj. rata ne bi smjele biti toliko kratke, i međusobno bi ta dva tipa nošnji trebala biti usklađena. Nakit i ogavlja bili su adekvatno raspoređeni i vrlo uredni. Iako odlično zamišljena, u realizaciji, s aspekta urednosti ovo je bila najslabija točka u prvom dijelu programa.

Drugi dio započeo je koreografijom „Simo hote mladenci“, kojom su se kolege također iskazali odabirom raznih varijanti odijevanja djevojaka i udanih žena. U nekoj vlastitoj varijanti možda bi malo drugačije rasporedila tipove nošnji i obuće iako ništa od prikazanog nije bilo pogrešno. Oglavlja su bila raznolika i u skladu s tipom nošnje, djevojke su bile većinom usklađene u duljinama donjih dijelova uz par manjih odstupanja – jedna visoka plesačica, koja je i u ostalim točkama imala problema pa je bila lošije odjevena, kvarila je početnu sliku. Pojedini koralji u žaru plesa završavali su na leđima i jednoj se plesačici odvezao opanak, budući da se radilo u prvoj točki drugog dijela programa takve se pogreške lako mogu izbjeći jer vremena je i više nego dovoljno. Momci su bili uredni i korektni, iako neki zbog nemogućnosti posudbe nisu nosili prsluke.

Uslijedio je glazbeni intermezzo u kojem smo tamburaše mogli gledati u turopoljskom ruhu, koje im je barem što se sviračica tiče, bilo uspješnije odjeveno od pokupskog iako smo ponovno imali problema s duljinama donjih dijelova, preciznije rečeno s visinom dokoljenki. Opet smo imali momke bez prsluka, no iz istog razloga kao i kod plesača a to je nemogućnost posudbe pa predlažem razmisliti o nekoj varijanti koja je dostupna u potrebnom obimu. Cjelokupno gledano sve je bilo uredno i korektno posloženo te nošeno.

Nakon ovog uslijedio je još jedan intermezzo „Šetal sam se šetal“, koji mi je zasigurno konceptijski bio višak, no prikazana je zimska muška varijanta međimurske nošnje što mi se svidjelo.

Sve to poslužilo je kao uvod u jedan od klasika dr. Ivančana - „Međimurske pisane nedelje“. Tica vuga vrhunski uredna s tibetom iz zaštićenog fonda Posudionice, plijenila je pažnju kao i njene kolegice savršeno izglačanih pregača usklađenih duljina. Pridružile su im se i ostale plesačice koje su bile vrlo

uredno obučene s dovoljnim brojem podsuknji, te pravilno nošenim poculicama. Momci također uredni u nošnjama pravilno raspoređenim sukladno njihovim proporcijama.

Nakon međimurja opet je uslijedio intermezzo, moram priznati da sam malo začuđena tolikim brojem intermezza s obzirom na njihov utjecaj na dinamičku liniju programa .

Uslijedila je koreografija „Zišel nam je mjesec“, pjesama i plesova Sesevetskog prigorja, koja me odabranim načinom odijevanja podsjetila na posavinu. Danas većinom kod prikazivanja običaja i plesova iz sesevetskog prigorja na sceni koriste nošnje novijeg tipa koje su kraće ali prikazano nije bilo pogrešno i bilo je vrlo uspješno nošeno i odjeveno. Momci su bili uredni u standardnom crno bijelom ruhu.

Premijerna točka Konavala, me uz Kuprešku možda najviše oduševila svojom kostimografijom. Solistica u istresalici impresionirala je kako glazbenom tako i odjevnom komponentom , kao i ostale plesačice koje su bile na visokoj razini, puno višoj od momaka koji su unatoč lijepom ruhu imali problema s čarapama čiji su rubovi virili ispod hlača ili su pak hlače bile nedovoljno dugačke pa su se tako recimo zastavničaru vidjela gola koljena što nije bilo baš scenično. Jednako tako bilo mi je neobično uvrštavanje veterana na poziciju zdravičara, pogotovo znajući da bi ansambli svoje programe trebali davati bez sudjelovanja drugih skupina.

Nakon još jednog intermezza ovaj put najslabije realiziranog, uslijedili su podravski svati, koji su uz Draganić s odjevnog aspekta bili najslabija točka programa. Očito je da je došlo do pada koncentracije s obzirom da su već prve četiri djevojke izašle neusklađenih duljina donjih rubova ruha s tim da je jedna od njih bila drastično duža od ostalih. Visoke djevojke na početku izgledale su vrlo ujednačeno, osim već spomenute plesačice kojoj je već na početku „visila“ pregača, dok je kod niskih bilo oscilacija koje nisu bile u granicama tolerancije, a i „tibeti“ su nekim plesačicama padali do laktova. Momci su bili uredni s adekvatno raspoređenim nošnjama. Kako je koreografija odmicala, djevojke koje su imale problema na početku samo su ih potencirale tako da je na završnoj slici, u centru stajala djevojka u vrlo loše odjevenoj varijanti podravske nošnje. Šteta za jednu tako bitnu sliku na tako velikoj obljetnici.

Markovčani su me ove godine ugodno iznenadili razinom urednosti koja je bila na višem nivou nego lani, uvažavanje sugestija vezanih za poboljšanje odjevne komponente dovelo je do boljeg scenskog izgleda na ovom koncertu. Ipak, još razina svijesti pojedinaca nije dosegla potrebni nivo pa u tom smislu vidim mogućnost za poboljšanje. Smatram da ansambl s tradicijom jednog od najbolje odjevenih na zagrebačkoj sceni, mora uložiti još truda kako bi realizacija bila u skladu s idejom koreografa ili kostimografa . Iako je veći dio plesačica bio uredan, evidentno je kako postoji određen broj članica koje nisu dorasle visini postavljenog zadatka ili nisu dovoljno obratile pažnju na usklađivanje duljina.

Zaključila bih da je na ovom koncertu odjevna komponenta bila uspješnija nego na lanjskom. Kod muških plesača, osim u nekim točkama gdje su virile košulje te neprimjerenih frizura pojedinaca, nemam primjedaba. Kod djevojaka općenito, dakle kod sviračica i plesačica potrebno je samo još malo više pažnje obratiti u procesu samog odijevanja kako bi slika bila savršena. Nadam se da će iduće godine, kao i ove Markovčani uvažiti sugestije te biti još bolji nego ove.

Katarina Horvatović, diplomirana etnologinja i profesorica pedagogije